

URSZULA KLAJA

Pomóż mi zrobić to samemu

Program wychowania przedszkolnego opracowany na podstawie założeń
podstawy programowej z elementami pedagogiki Fryderyka Froebela oraz Marii
Montessori w Przedszkolu Akademia Wyobraźni w Marklowicach

Spis treści

Wstęp

1. Koncepcja programu
2. Warunki realizacji
3. Cel programu
4. Treści programowe, zadania
5. Ewaluacja
6. Przykładowe scenariusze zajęć

Wstęp

Jednym z kluczowych zadań pedagogów jest poszukiwanie innowacyjnych sposobów wspierania rozwoju człowieka. Na początku XXI wieku szczególną wagę przywiązuje się do wszechstronnie rozwiniętej osobowości, a twórczość i kreatywność stały się nieodłącznymi cechami nowoczesnego społeczeństwa. Wysiłek na rzecz usamodzielnienia dzieci czy rozwijania w nich umiejętności krytycznego myślenia podejmowany jest przez pedagogów także na etapie edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej.

Wśród alternatywnych rozwiązań sprzyjających rozwijaniu cenionych współcześnie umiejętności i kompetencji dziecka jest prowadzenie przedszkoli z elementami koncepcji Marii Montessori, Fryderyka Froebła, prowadzenie zajęć w oparciu o zasady radykalnego konstruktywizmu czy pedagogikę przyrody.

Program wychowania przedszkolnego został opracowany na podstawie teoretycznych założeń pedagogiki Marii Montessori, Fryderyka Froebła, zasad konstruktywizmu oraz pedagogiki przyrody. Zamierzeniem było dostosowanie idei pedagogiki ww. pedagogów do współczesnych warunków i wymogów wychowania przedszkolnego oraz integracja treści stricte montesoriańskich oraz freblowskich z innymi wyżej wymienionymi, ale istotnymi aspektami wychowania, jak na przykład aktywność przyrodnicza, ekologia bezpieczeństwo, aktywność ruchowa, adaptacja, integracja, wychowanie przez sztukę, kreatywność, wychowanie patriotyczne, sensoplastyka.

1.Koncepcja programu

„Celem wychowania przedszkolnego jest wsparcie całościowego rozwoju dziecka. Wsparcie to realizowane jest przez proces opieki, wychowania i nauczania –uczenia się, co umożliwia dziecku odkrywanie własnych możliwości, sensu działania oraz gromadzenie doświadczeń na drodze prowadzącej do prawdy, dobra i piękna.”¹

Celem programu jest świadome wprowadzanie dziecka w system pożądaných zachowań, zapewnienie warunków do pełnego rozwoju osobowego każdego wychowanka, poprawa jakości pracy wychowawczej, uwzględnienie potrzeb społeczności przedszkolnej: dzieci, rodziców, środowiska oraz pracowników. Program zawiera cele, które ukierunkowują działalność nauczycieli oraz wspomagają kształtowanie prawidłowych postaw funkcjonowania dzieci w grupie w oparciu o wzmocnienia pozytywne.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom współczesnej pedagogiki został opracowany program który ma za zadanie łączyć ze sobą poniższe koncepcje.

Maria Montessori podkreślała, że świat dziecka powinien być uporządkowany. Dzień musi mieć określoną strukturę i składać się z niezawodnych rytuałów. Otoczenie zaś powinno być logicznie zorganizowane i estetyczne, aby zapewniać dziecku możliwość dokonywania czynności poszukiwania i odnajdywania. Odpowiednio przygotowane otoczenie ma umożliwić dziecku przeżywanie polaryzacji uwagi². Zgodnie z koncepcją Marii Montessori ład i porządek panujące w sali przekładają się na wewnętrzne uporządkowanie dziecka.

Teoria Froebela podkreśla znaczenie zabawy dziecka: tej swobodnej według pomysłu dziecka jak i tej inspirowanej przez dorosłego. F.Froebela wychodzi naprzeciw naturalnym potrzebom człowieka: doświadczenia, eksperymentowania, eksplorowania i szukania radości w odkrywaniu świata. Stawia na samodzielność w działaniu.

Według koncepcji konstruktywistycznej wychowanie rozumiane jest, jako wprowadzenie do odpowiedzialnego kierowania samym sobą. Podstawą nauczania są dotychczasowe

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (...)Dz.U 2017,poz.356

² Termin wprowadzony przez Marię Montessori dla scharakteryzowania przeżycia dotyczącego utrzymywania przez dziecko, przez długi okres czasu, intensywnej koncentracji uwagi na wykonywanej czynności. Zjawisko to zaprzeczało dotychczasowym przekonaniom o niestałości uwagi u małego dziecka.

doświadczenia dziecka. Ważne jest zwrócenie uwagi na różnorodność treści, jakie dzieci przyswajają. Jednolita tematyka prowadzi do myślenia jednokierunkowego i nie poszerza wiedzy, dlatego należy dostarczać dzieciom różnorodnych bodźców. Należy także oddziaływać na wewnętrzną motywację dziecka oraz na możliwość samodzielnego rozwiązywania popełnianych błędów, które stanowi najcenniejszą wiedzę i satysfakcję dziecka.

W pedagogice przyrody podobnie jak we wcześniejszych metodach wykorzystywany jest proces uczenia się poprzez samodzielne doświadczenie oraz eksperymentowanie. Działanie nastawione jest na poznanie (zdobywanie wiedzy i umiejętności) podczas zajęć w plenerze. Natura jest środkiem, tłem oraz pretekstem do uczenia się. Przyroda oraz grupa stanowią naturalne środowisko wychowawcze.

Łącząc ze sobą powyższe idee stwarzamy dzieciom okazję do własnego poszukiwania, eksplorowania, doświadczenia świata a tym samym samorealizacji.

Podstawą skutecznej realizacji programu jest współpraca nauczycieli, specjalistów z rodziną dziecka. Proces ten odbywa się w celu ujednolicenia oddziaływań wychowawczych. Służą temu konsultacje nauczyciela wychowawcy z rodzicami, konsultacje ze specjalistami.

Rodzic także przekazuje nauczycielowi informacje o bieżącym zachowaniu dziecka w domu. Dzieci uczestniczą we wspólnym tworzeniu Kodeksu przedszkolaka. Kodeks przedszkolaka jest widoczny w sali przedszkolnej i w każdej chwili nauczyciel czy dziecko może się do niego odwołać. Dla każdego dziecka tworzony jest przez nauczyciela wychowawcę system motywacyjny. Wszyscy nauczyciele pracujący z dziećmi znają system motywacyjny każdego dziecka i wszyscy oddziałują na dziecko w jednakowy, określony w systemie sposób. Pracownicy niepedagogiczni wspierają także działania nauczycieli w tym kierunku.

W przedszkolu przykładą się dużą wagę do zabaw uczących wspólnej interakcji dziecko-dziecko, nauczyciel-dziecko. W trakcie zajęć dzieci uczą się podstawowych reguł dotyczących współpracy. Proponowane zabawy służą rozwojowi psychofizycznemu dziecka, kształtowaniu jego kompetencji społecznych, komunikacyjnych, rozwijaniu postawy tolerancji, akceptacji dla drugiego człowieka. Celem długoterminowym zajęć jest kształtowanie norm moralnych oraz rozwój pożądanych cech osobowości.

W Przedszkolu Akademia Wyobraźni:

Dziecko:

- Poznaje swoje prawa i obowiązki.
- Czuje się bezpiecznie.
- Rozwija się twórczo i jest samodzielne.
- Ma możliwość indywidualnego rozwoju i osiąga sukces. Także dziecko o specjalnych potrzebach edukacyjnych (w przedszkolu pracuje się z dziećmi, których rozwój przebiega w sposób nietypowy - zarówno szczególnie uzdolnionymi jak i wymagającymi dodatkowego wsparcia. Dzięki przeprowadzonej na wstępie szczegółowej diagnozie potrzeb terapeutycznych oraz przesiewowym badaniom opracowuje się dla każdego dziecka indywidualny program pracy, który realizowany jest po uzyskaniu akceptacji ze strony Rodziców.
- Uczy się dostrzegać swoje mocne strony.
- Buduje pozytywny obraz samego siebie.
- Jest świadome swojej przynależności narodowej.
- Uczy się dostrzegać potrzeby innych ludzi.
- Osiąga gotowość szkolną na wysokim poziomie.

W Przedszkolu Akademia Wyobraźni:

Rodzice:

- Uzyskują fachową pomoc pedagogiczną. Na tablicy ogłoszeń przedszkola prowadzony jest dział pedagogizacji rodziców. Pedagog, psycholog, logopeda i inni specjaliści prowadzą także indywidualne konsultacje z rodzicami.
- Otrzymują obiektywną ocenę postępów i niepowodzeń dziecka. Nauczyciel wychowawca przeprowadza z rodzicami indywidualne rozmowy podczas, których omawia się szczegółowo wstępną, półroczną oraz końcową obserwację, diagnozę dziecka.
- Rodzice mogą mówić otwarcie o swoich spostrzeżeniach na temat pracy przedszkola. Rodzice mogą składać swoje propozycje.
- Rodzice mogą bezpośrednio rozmawiać z nauczycielem o trudnych sprawach wychowawczych. Nauczyciel wychowawca jest raz w miesiącu w pełnej dyspozycji dla rodzica podczas wyznaczonej godziny konsultacji. Rodzic może także umówić się na konsultację ze specjalistami.
- Rodzice mogą czynnie uczestniczyć w życiu przedszkola. Rodzice mogą uczestniczyć w zajęciach otwartych.

W Przedszkolu Akademia Wyobraźni:

Nauczyciele

- Nauczyciele to profesjonalnie przygotowana do pracy z dziećmi kadra: nauczyciele wychowania przedszkolnego, psycholodzy, pedagodzy, logopedzi i terapeuci. Otaczają oni wychowanków troskliwą opieką, tworząc miłą i wręcz rodzinną atmosferę.
- Aktywnie realizują zadania przedszkola określone w dokumentach wewnętrznych placówki.
- Podejmują działania innowacyjne. Są aktywni i twórczy.
- Tworzą i realizują autorskie programy dostosowane do potrzeb dziecka i placówki.
- Współpracują z rodzicami i środowiskiem lokalnym.
- Doskonalą swoją wiedzę i uzyskują nowe doświadczenia.
- Wykorzystują twórcze i aktywne metody, promując nowatorski styl pracy.
- Uzyskują wyższe stopnie awansu zawodowego.
- Pozyskują rodziców do efektywnych działań na rzecz przedszkola oraz poszukują sympatyków i partnerów przedszkola.
- Monitorują efektywność własnej pracy.
- Dzielą się wiedzą i doświadczeniem z innymi nauczycielami.
- Prowadzą obserwację pedagogiczną i diagnozują rozwój dziecka.
- Dobierają metody wychowawcze i dydaktyczne, które wspomagają indywidualny rozwój dziecka.
- Proponują rodzicom nowe formy współpracy.

2. Warunki realizacji

Podczas realizacji treści zawartych w programie rola nauczyciela ogranicza się do „podążania za dzieckiem” oraz do mądrego przebywania przy nim, co stanowi jedno z głównych założeń koncepcji pedagogicznej Marii Montessori, Froebela, pedagogiki konstruktywistycznej oraz pedagogiki przyrody. Zadaniem wychowawcy jest więc wspieranie rozwoju dziecka, współdziałanie z nim, a także tworzenie wokół niego atmosfery bezpieczeństwa i akceptacji.³

Programem wychowawczym objęte są dzieci w wieku od 3 do 6 lat. Zadania wychowawcze realizowane są w sposób ciągły przez nauczyciela poprzez odpowiedni dobór metod, form pracy i pomocy dydaktycznych oraz stosowanie środków wychowawczych wzmacniających pozytywne zachowania dzieci (nauczyciel w przedszkolu pracuje zgodnie z systemami motywacyjnymi indywidualnie stworzonymi dla danego dziecka, pracownicy niepedagogiczni przedszkola także są zapoznani z systemami motywacyjnymi).

W trakcie realizacji programu powinno się zapewnić schronienia dla dzieci w czasie niepogody. Przedszkole powinno również zapewnić parasol gazowy, który w czasie chłodniejszych dni będzie pełnił funkcję ogrzewania. Pomocne również będzie zaplecze gastronomiczne dostępne dla wychowanków celem zaspokojenia potrzeb. W tym celu powstanie odrębne miejsce z paleniskiem w którym dzieci wraz z nauczycielami będą mogły przygotować ciepły napój czy posiłek. W ogrodzie przedszkolnym powinien się znaleźć ogródek w którym dziecko z pomocą nauczyciela będzie sadziło sezonowe warzywa. Owe warzywa następnie zostaną wykorzystane do samodzielnego przygotowania posiłku przez dziecko. Ogród przedszkolny to również miejsce, gdzie dziecko będzie mogło doświadczać świat sensorycznie. W tym celu powstanie ścieżka sensoryczna, która sukcesywnie będzie uzupełniania o nowe, naturalne elementy przyrodnicze.

Sala dydaktyczna powinna posiadać bogate zaplecze roślinne. Każde dziecko powinno posiadać własną roślinę nad którą sprawuje opiekę.

3.Cel programu

³ M. Montessori: Nauczyciel nie kształci i nie poucza dziecka, lecz jest jego pomocnikiem.

Główne cele Programu, nawiązujące bezpośrednio do założeń pedagogiki Marii Montessori , Froebela oraz pedagogiki konstruktywistycznej, są następujące:

- Wspieranie wielokierunkowej aktywności dziecka poprzez organizację warunków sprzyjających nabywaniu doświadczeń w fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym obszarze jego rozwoju,
- Tworzenie warunków umożliwiających dzieciom swobodny rozwój, zabawę i odpoczynek w poczuciu bezpieczeństwa;
- Budowanie pozytywnego obrazu własnej osoby;
- Wspieranie aktywności dziecka podnoszącej poziom integracji sensorycznej i umiejętności korzystania z rozwijających się procesów poznawczych;
- Wspieranie samodzielnej dziecięcej eksploracji świata, dobór treści adekwatnych do poziomu rozwoju dziecka, jego możliwości percepcyjnych, wyobrażeń i rozumowania, z poszanowaniem indywidualnych potrzeb i zainteresowań;
- Poznawanie świata na podstawie polisensorycznego doświadczania i eksperymentowania;
- Zdobywanie umiejętności porozumiewania się w sposób werbalny i niewerbalny;
- Doskonalenie umiejętności porządkowania, klasyfikowania i liczenia;
- Budzenie zainteresowania rzeczywistością przyrodniczą, społeczno-kulturową i techniczną;
- Poznawanie wartości uniwersalnych, takich jak: dobro, piękno, prawda, miłość;
- Wyrażanie twórczej postawy w różnych formach dziecięcej ekspresji;
- Wdrażanie do zachowań akceptowanych społecznie;
- Współdziałanie z rodzicami, różnymi środowiskami, organizacjami i instytucjami, uznanymi przez rodziców za Źródło istotnych wartości, na rzecz tworzenia warunków umożliwiających rozwój tożsamości dziecka;
- Tworzenie sytuacji edukacyjnych sprzyjających budowaniu zainteresowania dziecka językiem obcym nowożytnym, chęci poznawania innych kultur.

Wszystkie ww. cele pozostają również w korelacji z celami określonymi w podstawie programowej wychowania przedszkolnego dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz innych formach wychowania przedszkolnego. Celem wychowania przedszkolnego jest wsparcie całościowego rozwoju dziecka. Wsparcie to realizowane jest przez proces opieki, wychowania i nauczania – uczenia się, co umożliwia dziecku odkrywanie własnych możliwości, sensu działania oraz gromadzenie doświadczeń na

drodze prowadzącej do prawdy, dobra i piękna. W efekcie takiego wsparcia dziecko osiąga dojrzałość do podjęcia nauki na pierwszym etapie edukacji.⁴

4. Treści programowe, zadania – zakładane osiągnięcia dzieci wraz z procedurami

Treści programowe zgodnie z obowiązującą podstawą programową wychowania przedszkolnego – zostały ujęte w podziale na cztery obszary rozwoju: fizyczne, emocjonalny, społeczny, poznawczy.

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (...)Dz.U 2017,poz.356

Realizowany obszar	Cele operacyjne	Formy realizacji
Fizyczny	Dziecko: - kształtuje świadomą i czynną postawę w dążeniu do zachowania zdrowia, - nabywa właściwych nawyków higienicznych, żywieniowych i aktywności ruchowej w szczególności w otoczeniu przyrody, - stwarza poczucie bezpieczeństwa własnego i innych, oraz życia w zgodzie ze środowiskiem naturalnym, - angażuje rodziców w działalność prozdrowotną przedszkola, - jest sprawne fizycznie, - zgłasza potrzeby fizjologiczne, - jest samodzielne na miarę swoich możliwości: ubieranie, rozbieranie, zapinanie guzików, wiązanie sznurowadeł. Pomaga innym odkręcić kran, wlać zupę do talerza,	- zajęcia kierowane, - zabiegi higieniczne, - spacer, - wycieczki, - zawody sportowe, - konkursy i turnieje, - przedsięwzięcia i akcje prozdrowotne.

	wlać sok do kubka, posprzątać zabawki, zawiązać sznurowadło, zapisać guziki, zasunąć suwak itp. - inicjuje zabawy konstrukcyjne korzystając z naturalnego materiału, -wykazuje sprawność ciała i koordynację w stopniu pozwalającym na rozpoczęcie systematycznej nauki czynności złożonych: pisanie, czytanie, - stosuje się do zasad dotyczących zabaw w ogrodzie, wykorzystuje elementy przyrody nieożywionej do tworzenia miejsca zabaw, - wymienia zasady bezpiecznej zabawy i pracy - przestrzega zasad bezpiecznej zabawy, -bawi się w miejscach do tego przeznaczonych, -respektuje zasady związane z bezpieczeństwem podczas wycieczek i spacerów,	
--	--	--

	-zgodnie z zasadami higieny myje ręce, twarz, szczotkuje zęby, - korzysta z toalety, - troszczy się o estetyczny wygląd ubioru, paznokci, włosów, - używa przyborów osobistych zgodnie z ich przeznaczeniem, - nie pożycza przyborów osobistych, - nazywa kosmetyki stosowane do higieny osobistej, - posługuje się chusteczką higieniczną (zakrywa usta i nos podczas kichania i kaszlu) - troszczy się o ład i porządek w sali, orientuje się w położeniu pomocy i zabawek, - wynosi naczynia po posiłku do zmywalni - myje przybory, np. pędzle, - porządkuje zabawki w ogrodzie, - wymienia obowiązki dyżurującego - ma poczucie odpowiedzialności za powierzony dyżur,	
--	---	--

	- dba o bezpieczeństwo dzieci myjących ręce w łazience, - nakrywa do stołu, - temperuje kredki, ołówki, - porządkuje klocki, zabawki, gry, - podlewa rośliny doniczkowe, - karmi zwierzęta (patyczaki, chomik).	
Emocjonalny	Dziecko: - rozpoznaje i nazywa podstawowe emocje, - kształtuje odporność emocjonalną, - szanuje emocje swoje i innych osób, - wyraża emocje w sposób werbalny i pozawerbalny, - rozstaje się z rodzicami bez lęku, - szuka wsparcia w sytuacji trudnej, - panuje nad nieprzyjemną emocją, - poprzez ruch wyraża aktualny nastrój - stosuje zasadę: „nie oceniamy innych”	- pogadanki, - udział w programach, projektach edukacyjnych, - teatryki, drama - spacer - muzykoterapia

	- zgłasza odczuwane dolegliwości osobie dorosłej, - określa różnice między dobrym i złym samopoczuciem, - określa werbalnie i pozawerbalnie własny nastrój, stan emocjonalny itp. - określa różnice między dobrym i złym samopoczuciem, - nazywa zachowanie, uczucia innych ludzi na podstawie zdjęć, ilustracji, - pokazuje lub opowiada w trakcie różnorodnych sytuacji edukacyjnych o uczuciach, jakie wywołuje określona sytuacja, - szanuje środowisko przyrodnicze, - wie, że zwierzęta posiadają zdolność odczuwania.	
--	---	--

Społeczny	Dziecko: - nawiązuje relacje, - obserwuje, rozmawia, bawi się, - rozpoznaje swój znaczek, szufladę, segregator itp. - dostosowuje się do rytmu dnia, - w miarę potrzeb zwraca się do osób sprawujących opiekę, - rozpoznaje opiekunów i pomieszczenia placówki, - stosuje się do zasad dotyczących zabaw w ogrodzie, - korzysta z materiału rozwojowego zgodnie z jego przeznaczeniem, - zwraca się do dzieci po imieniu, - identyfikuje się ze swoją grupą, - nawiązuje relacje z dziećmi i dorosłymi, - bawi się z całą grupą lub z wybranym zespołem dzieci, - komunikuje swoje potrzeby nauczycielowi,	- zabawy integracyjne, tematyczne, dydaktyczne, konstrukcyjne, ruchowe, - muzykoterapia, - formy teatralne, - literatura dla dzieci, - wystawki prac dziecięcych, - zajęcia otwarte, warsztaty dla rodziców, - relaksacja, lekcje ciszy - uroczystości, - spotkania, - konkursy, - koncerty, - programy, - przedsięwzięcia, - publikacje (np. scenariusze zajęć)
-----------	---	--

	- aktywnie spędza czas z rodzicami na terenie przedszkola, - uczestniczy w uroczystościach, imprezach, - współdziała podczas realizowania zadań grupowych, - pomaga innym odkręcić kran, wlać zupę do talerza, nalać sok do kubka, posprzątać zabawki, zawiązać sznurowadło, zapiąć guziki, zasunąć suwak itp. - zna ogólnie przyjęte normy społeczne - stosuje się do reguł uchodzących za społecznie poprawne, -ustala zasady grupowe i przestrzega ich; – w razie potrzeby odwołuje się do zasad grupowych, - wypowiada się na temat potrzeby pomocy członkom rodziny, - wykonuje powierzone obowiązki domowe - identyfikuje się ze swoją rodziną ,	
--	---	--

	- rozróżniania pozytywne i negatywne formy zachowania, - akceptuje drugiego człowieka, - przestrzega kompromisu w zabawie, - rozwiązuje konflikty np. bez przemocy, - pomaga niepełnosprawnym i innym, - stosuje się do umów ustalonych w grupie (Kodeksu przedszkolaka), - kształtuje samodzielność, - kształtuje odporność emocjonalną - kształtuje poczucie przynależności do grupy, rodziny oraz wypełnianie obowiązków na ich rzecz, - posługuje się swoim imieniem i nazwiskiem, adresem, - obdarza uwagą inne dzieci i dorosłych, - dba o dobro własne i innych, - odczuwa więzi z przedszkolem, domem rodzinnym i ojczyzną, - używa form grzecznościowych,	
--	---	--

	- kulturalnie zachowuje się w każdej sytuacji, - rozróżnia pozytywne i negatywne formy zachowania, - dostrzega odrębność innych i rozumie ich potrzeby - komunikuje się z dziećmi i osobami dorosłymi, wykorzystując komunikaty werbalne i pozawerbalne.	
Poznawczy	Dziecko: - wykorzystuje różnorodny materiał i narzędzia do wykonania prac plastycznych i konstrukcyjnych, - eksperymentuje stosując proponowane techniki, - drukuje z wykorzystaniem różnorodnego materiału, - wykorzystuje do stemplowania różnorodny materiał przyrodniczy, gąbki, papier,	- zajęcia z wykorzystaniem darów Froebła, - zajęcia zorganizowane na świeżym powietrzu, - wycieczki, - spacer, - udział w projektach, - zabawy na magicznym dywanie, - zajęcia z tablicą interaktywną - zajęcia z darami Froebła, - konkursy,

	- rozróżnia fakturę różnych przedmiotów, - tworzy kompozycje dowolne i według wzoru z dostępnego materiału, - tworzy różnorodne konstrukcje z wykorzystaniem materiału rozwojowego, - wykonuje prace plastyczne po uprzednim wysłuchaniu muzyki, tekstów literackich, obejrzeniu dzieł sztuki, zjawisk przyrodniczych, - wykorzystuje masy plastyczne, papier, klocki, do tworzenia prac przestrzennych - wykonuje prace plastyczne łącząc ze sobą poznane techniki, - posługuje się pojęciami z zakresu plastyki - nazywa barwy podstawowe i pochodne, ciepłe i zimne, - eksperymentuje z linią, - wykorzystuje materiał rozwojowy do działań umuzykalniających - ilustruje muzykę ruchem	- prace porządkowe, - prace hodowlane, - doświadczenia, - obserwacje przyrodnicze, - eksperymenty, - akcje ekologiczne, -współpraca z fundacją na rzecz ochrony zwierząt, -prezentacje multimedialne, - zajęcia z wykorzystaniem robotów edukacyjnych, - muzykoterapia, - sensoplastyka, - filmy.
--	--	--

	- uczestniczy w zabawach; inscenizacyjnych do wybranych utworów muzycznych - porusza się w rytm utworu muzycznego, rytmizuje proste fragmenty - odtwarza ruchem treść opowieści ruchowej. - tworzy własne rytmy, - uzupełnia podany przez kolegę lub nauczycielkę rytm - wykorzystuje instrumenty do rytmizacji - tworzy własne melodie - uczestniczy w prezentowaniu umiejętności podczas uroczystości dla rodzin, - opowiada treść przeczytanej książeczki, - stosuje właściwy szyk wyrazów w zdaniu - zachowuje kolejność zdarzeń w wypowiedzi, jej spójność i logiczność - formułuje zagadki, pytania - udziela odpowiedzi - argumentuje wypowiedź	
--	---	--

	- stosuje zwroty grzecznościowe, - wypowiada swoje spostrzeżenia, poglądy, opinie na forum grupy, - buduje wypowiedzi w oparciu o własne przeżycia, refleksje, doświadczenia - dyskutuje z innymi na określony i dowolny temat, - odróżnia elementy świata fikcji od realnej rzeczywistości - rozpoznaje i nazywa litery np. z papieru ściernego. Poprzez doświadczenie wielozmysłowe identyfikuje litery z zamkniętymi oczami, - odwzorowuje kształt litery, np. na piasku, - kalkuje litery, układa je w kombinacje - podejmuje ćwiczenia w kartach pracy - kreśli szlaczki, rysuje linie, łączy kropki, - odnajduje właściwe miejsce w liniaturze, pisze od strony lewej do prawej, - rozpoznaje i nazywa poszczególne litery,	
--	--	--

	- wykonuje własne eksperymenty językowe, nadaje znaczenie czynnościom, nazywa je, tworzy żarty językowe i sytuacyjne, uważnie słuch i nadaje znaczenie swym doświadczeniom, - wykonuje własne eksperymenty graficzne farbą, kredką, ołówkiem, mazakiem., tworzy proste znaki, nadając ich znaczenie, odkrywa w nich fragmenty wybranych liter, cyfr, kreśli je na kartce papieru, samodzielnie planuje ruch przed zapisaniem, - czyta obrazy, wyodrębnia i nazywa ich elementy, nazywa symbole i znaki znajdujące się w otoczeniu, wyjaśnia ich znaczenie, -wymienia nazwę swojego kraju i jego stolicy, - rozpoznaje symbole narodowe, -nazywa wybrane symbole związane z regionami Polski -wskazuje na mapie położenie swojego miasta,	
--	--	--

	- określa swoją tożsamość narodową, - układa puzzle z mapą Polski - wskazuje na mapie granice Polski i państw z nią sąsiadujących, -wskazuje położenie stolicy kraju, największej rzeki, gór i dostępu do morza, -nabywa umiejętności związane z posługiwaniem się językiem polskim , -posługuje się pojęciami w praktyce (wyszukuje w otoczeniu przedmioty o tej samej długości, mierzy np. salę, kolegę), - uczestniczy w ćwiczeniach grupowych, np. ustawienie dzieci według długości wzrastającej i malejącej , - układa jeden duży trójkąt z dwóch lub trzech mniejszych, -układa z trójkątów inne figury geometryczne, np. romb, trapez, prostokąt, - nazywa i rozpoznaje figury	
--	---	--

	-dopasowuje figury do kart (z pełnym rysunkiem, z grubym i cienkim obrysem); – - układa figury od najmniejszej do największej i odwrotnie -eksperymentuje, szacuje, przewiduje, dokonuje pomiaru długości przedmiotów, wykorzystując np. dłoń, stopę , but, -rozróżnia i nazywa kierunki w przestrzeni (na prawo, na lewo, do przodu, do tyłu itp.), -określa położenie przedmiotów w przestrzeni (nad, pod, za, obok, między itp.), - zaznacza oś symetrii własnej sylwetki, -rozróżnia i nazywa prawą i lewą stronę własnego ciała, -przelicza posługując się liczebnikami głównymi, -doświadcza symbolu poszczególnych cyfr poprzez dotyk, - rozpoznaje i nazywa cyfry, - identyfikuje cyfry z zamkniętymi oczami,	
--	---	--

	-odwzorowuje kształt cyfr, -układa cyfry od 1 do 10 i przyporządkowuje odpowiednią ilość kólek, układając je w pary, - dodaje i odejmuje na konkretach, -wykonuje podczas dodawania i odejmowania na konkretach następujące czynności: - dodaje poprzez dokładanie konkretów, -odejmuje poprzez odsuwanie konkretów -posługuje się w zabawie i w trakcie wykonywania innych czynności pojęciami dotyczącymi następstwa czasu np. wczoraj, dzisiaj, jutro, wieczorem w tym nazwami pór roku, nazwami dni tygodnia i miesiąc - rozpoznaje modele monet i banknotów o niskich nominałach, porządkuje je, rozumie, do czego służą pieniądze w gospodarstwie domowym,	
--	---	--

	- posługuje się pojęciami dotyczącymi zjawisk przyrodniczych, - opiekuje się roślinami: pielęgnuje, podlewa, przesadza, wysiewa, piel, - rozpoznaje chwasty rosnące wśród kwiatów -tworzy bukiety, kompozycje z różnych gatunków kwiatów, -układa materiał przyrodniczy według określonej cechy, -tworzy kompozycje według wzoru i swobodne, - prowadzi własną hodowlę kwiatów, -samodzielnie wysiewa i dba o ogród przedszkolny w ciągu całego roku przedszkolnego, -w miarę możliwości opiekuje się zwierzątkiem (chomik, patyczaki) -podejmuje samodzielną aktywność poznawczą np. oglądanie książek, korzystanie z nowoczesnych technologii,	
--	--	--

	-wskazuje zawody wykonywane przez rodziców i osoby z najbliższego otoczenia, - rozumie bardzo proste polecenia w języku obcym nowożytnym i reaguje na nie uczestnicząc w zabawie, muzycznej, plastycznej, teatralnej, ruchowej.	
--	--	--

VI. Sposoby i warunki realizacji celów oraz zadań z uwzględnieniem metod i form indywidualizacji

Zasady realizacji programu

1. Elementy pedagogiki Marii Montessori według następujących zasad:

- Zasada swobodnego wyboru rodzaju pracy – dziecko świadomie wybiera materiał z jakim będzie pracować, zgodnie z przeznaczeniem przedmiotu, co pozwala na rozwój, a także na korzystanie z wolności.
- Zasada swobody wyboru czasu pracy – dziecko wybiera tempo pracy ze względu na swoje fazy chłonności, musi być gotowe na pracę.
- Zasada swobody wyboru miejsca pracy – dziecko samo wybiera miejsce swojego działania z uwzględnieniem najdogodniejszego dla siebie światła, atmosfery i wygody pracy; oczywiście czyni to zawsze pod rozsądnym i czujnym okiem nauczyciela;
- Zasada swobody wyboru formy pracy – na początku dziecku prezentowana jest lekcja podstawowa, tak by następnie mogło ono pracować samodzielnie; dziecko ma bezwzględne prawo do ciszy i pracy, tak długo, jak ta wydaje mu się atrakcyjna;
- Zasada porządku – dziecko odkłada zawsze pomoc na niezmiennie ustalone miejsce; obowiązuje je szacunek do przedmiotu, dbanie o otoczenie (uporządkowane, przestronne, estetyczne, praktyczne) zgodnie z zasadą: „Porządek w otoczeniu – porządek w sercu”;
- Zasada izolowania i stopniowania trudności – dziecko zaczyna pracę z łatwymi pomocami stopniowo sięgając po coraz trudniejsze, co umożliwia mu poznanie nowych pojęć i znaczenia słów;
- Zasada własnego działania i przetwarzania – tylko systematyczne ćwiczenia pozwalają na sprawne wykonywanie zadania; skoro dziecko powtarza daną czynność czuje taką potrzebę i zawsze odkrywa coś nowego;
- Zasada ograniczania – dziecko ma do dyspozycji każdy materiał w jednym egzemplarzu; Ważne jednak by pracowało w poszanowaniu zasad ogólnych ale również nie przeszkadzało w pracy innym – METODA PARTNERSKA;

- Zasada samokontroli – dziecko samodzielnie sprawdza poprawność wykonanego zadania, dostrzega ewentualny błąd i szuka sposobu naprawienia go.

2. Elementy pedagogiki F. Froebela i jego najważniejsze zasady

- Zabawa jest najważniejszym prawem rozwojowym dziecka.
- Przestrzeń zabawy tworzy samo dziecko.
- Dziecko poznaje świat przez zmysły, a natura stanowi najbogatszy magazyn obiektów i kształtów do obserwowania, badania, porównywania, klasyfikowania itp. Przyroda dostarcza dziecku materiałów do zabaw i twórczych prac. Na podstawie badania bogactw natury takich jak: gałązki, kamyczki, owoce, ziarno, piasek, glina, śnieg itp.
- dziecko zdobywa wiedzę na temat ich cech i przeznaczenia, z nich odtwarza również znane im kształty, tworzy nowe kompozycje, poznając przy tym świat kształtów, wymiarów itp.
- Należy unikać biernego przekazywania dzieciom wiedzy, ale pozwolić im ją budować we własnych umysłach.
- Wszelkie materiały dydaktyczne, w tym dary natury i materiały edukacyjne, powinny być dla dzieci dostępne oraz znajdować się zasięgu ich wzroku i ręki.
- Należy unikać biernego przekazywania dzieciom wiedzy, ale pozwolić im ją budować we własnych umysłach.
- Należy cenić dziecięcą ekspresję. Śpiew, swobodne rozmowy, wierszyki czy opowiadania powinny jak najczęściej towarzyszyć dzieciom.
- Nie można ograniczać eksploratywności dzieci i ich działań badawczych, jeśli nie zagraża to ich bezpieczeństwu.

3. Elementy edukacji w leśnych przedszkolach:

- Wychowanie to rozpoznawanie, obserwowanie i wspieranie dziecka w rozwoju.
- Szacunek do emocji dziecka, jego potrzeb i działań. Empatyczna komunikacja.
- Bliski kontakt z naturą. Uwrażliwianie na piękno przyrody.
- „Lekcje ciszy”. Kontrola ruchu, ruch medytacyjny. Twórcza ekspresja ruchowa.
- Forma spędzania czasu – wiele rzeczy dzieje się równolegle.

Metody pracy

1. Podające:

- pogadanka
- opowiadanie
- historyjka obrazkowa
- wiersze
- piosenki

2. Aktywizujące:

- drama
- burza mózgów
- gry planszowe
- ruch rozwijający V. Sherborne
- gimnastyki twórczej Rudolfa Labana
- aktywnego słuchania muzyki według Batti Strauss
- dziecięca matematyka E. G. Kolczyńskiej
- pedagogika zabawy Klanza
- metoda integracji sensorycznej
- zabawy i ćwiczenia relaksacyjne

3. Eksponujące:

- wystawa
- film
- sztuka teatralna

4. Praktyczne

- Ćwiczenia na materiale przyrodniczym

Formy pracy

1. zbiorowa
2. grupowa:
 - jednolita
 - zróżnicowana
3. indywidualna

Ramowy rozkład dnia

8:00-8:20

Schodzenie się dzieci do przedszkola, zabawy swobodne, pomoc psychologiczno-pedagogiczna

8:20-8:30

Przygotowanie do śniadania

8:30-9:00

Śniadanie

9:00-9:50

Spotkanie w kole lub/i Aktywność dzieci w grupach zabawowo- zadaniowych lub/i zabawa swobodna

9:50-10:00

Sprzątanie po pracy i zabawie

10:00-10:15

Drugie śniadanie

10:15-10:30

Przygotowani do wyjścia na dwór

10:30-11:30

Pobyć na świeżym powietrzu, zabawy swobodne, spacer

11:30-11:45

Przygotowanie do obiadu

11:45-12:15

Obiad

12:15-12:45

Relaksacja

12:45-14:00

Zabawy w Sali lub w plenerze, Magiczny dywan, zabawy w basenie z piłeczkami

14:00-14:20

Podwieczorek

14:20-15:00

Zabawy swobodne, praca indywidualna, pomoc psychologiczno-pedagogiczna

Propozycje oceny pracy dzieci

O kreatywności dziecka, poza cechami osobowościowymi, świadczą dziecięce wytwory. Przedmiotem nauczycielskiej analizy będą werbalne wypowiedzi dzieci, wypowiedzi graficzne, wypowiedzi artystyczne, sprawność fizyczna i ruchowa dziecka, zdolności manualne. Każde dziecko będzie posiadać własną teczkę, w której znajdą się wytwory dziecięcych aktywności.

VI. Ewaluacja

1. Ewaluacji programu dokonuje się na półrocznej i rocznej Radzie Pedagogicznej.
2. W ewaluacji uwzględnia się opinię wychowanków, rodziców (poprzez analizę ankiety uzyskaną po zajęciach otwartych), nauczycieli, pracowników przedszkola, wytwory dzieci.

VII. Przykładowe scenariusze zajęć

PROPOZYCJA SCENARIUSZA ZABAW- ZDOBYWANIE INFORMACJI O SWOIM WYGLĄDZIE

„To jestem ja”

Cele ogólne:

- poznanie własnego wyglądu oraz wyglądu innych;
- kształtowanie w umysłach dzieci świadomości schematu budowy własnego ciała.

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- nazywa i wskazuje części ciała;
- wskazuje symetryczne części ciała;
- wymienia szczegóły w swojej twarzy tj. kolor oczu, kształt twarzy, brwi, rzęsy.

Wiek: 3 – 4 lata

Materiały: Szary papier, pastele.

Przebieg:

1. Płás pt. „ Głowa, ramiona, brzuch, stopy”.

Dzieci naśladując nauczyciela głośno wymieniają i pokazują części ciała tj.:

- głowa: włosy, uszy, twarz, oczy, policzki, czoło, nos, usta, szyja;
- tułów: brzuch, plecy, barki, biodra, pośladki, barki;
- ręce: ramiona, łokcie, przedramiona, nadgarstki, dłonie, palce;
- nogi: uda, kolana, łydki, kostki, stopy, pięty, palce.

2. Zwrócenie uwagi na symetrię ciała:

nauczyciel zasłania arkuszem szarego papieru połowę ciała i stawia dzieciom pytania o to, co znajduje się po zasłoniętej stronie.

3. Ćwiczenie w parach: Dzieci dobierają się w pary. Obrysowują ciało partnera na dużym arkuszu szarego papieru.

4. Zabawa ruchowa pt. „Co potrafią nasze ręce, co potrafią nasze nogi”. Naśladowanie ruchów nauczyciela lub dziecka poszczególnymi częściami swojego ciała.
5. Zabawa dydaktyczna „Pokaż część ciała”: dzieci wskazują część ciała, którą wymienia nauczyciel; nauczyciel w tym samym czasie stara się zmylić dzieci i wskazuje zupełnie inną część ciała np. prosi: pokażcie głowę, a sam chwyta się za brzuch.
6. Ćwiczenie ciszy przy muzyce relaksacyjnej z lusterkiem – oglądanie swojej twarzy: – zwrócenie uwagi na: kolor włosów, oczu, kształt twarzy, brwi, nosa, ust; – oglądanie swoich min w lusterkach, gdy jest: wesół, smutny, zły, przestraszony. Dorysowanie na szarym arkuszu elementów twarzy. Zwrócenie uwagi na nastrój. Kolorowanie stroju kredkami przy szybkiej celtyckiej muzyce.
7. Zorganizowanie wystawy prac.
8. Komentarz: W trakcie kształtowania świadomości schematu własnego ciała należy zadbać o to, aby dzieci nauczyły się prawidłowo nazywać poszczególne części swojego ciała. Świadomość schematu własnej budowy wzbogaca dzieci w wiedzę o sobie samym, jak również sprzyja wzbogacaniu dziecięcych rysunków. Ważne, aby dzieci próbowały umieścić w rysunku możliwie dużo szczegółów, świadczy to bowiem o rozwoju ich potencjału intelektualnego.

PROPOZYCJA SCENARIUSZA Z ZAKRESU EDUKACJI PRZYRODNICZEJ

„Pielęgnacja ciętych kwiatów”

Cele ogólne:

- rozwój i koordynacja ruchów;
- wyrabianie zmysłu estetycznego;
- zwrócenie uwagi na to, co jest potrzebne roślinom do życia;
- wzbudzanie szacunku dla życia, dla natury.

Cele szczegółowe:

Dziecko:

- przygotowuje miejsce pracy;
- napełnia dzbanek odpowiednią ilością wody;

- ściera rozlaną wodę;
- układa kwiaty w wazonie;
- dekoruje salę bukietem;
- porządkuje miejsce pracy.

Materiały: Cięte kwiaty, wiaderko, ścierka, wazon y różnej wielkości i różnego kształtu, ręcznik frotowy, taca na odpadki, nożyczki, dzbanek do połowy napełniony wodą.

Wiek: od 3 lat

Przebieg: Podczas wykonywania ćwiczenia po raz pierwszy dziecko obserwuje nauczyciela towarzysząc mu w niektórych działaniach. W kolejnych ćwiczeniach role powinny się odwrócić – osoba dorosła asekuruje dziecko i w razie konieczności służy mu pomocą.

1. Przygotowanie miejsca pracy:

- rozkładamy ręcznik na stole;
- kładziemy cięte kwiaty na ręcznik;
- ustawiamy inne przybory tak, aby były dobrze widoczne i poręczne.

2. Ćwiczenie:

- dobieramy najwłaściwszy kształt i odpowiednią wielkość wazonu;
- przygotowujemy dzbanek do połowy napełniony wodą;
- z dzbanka przelewamy wodę do wazonu przykładając ręcznik do przedniej części dzbanka, by nie wylała się ani jedna kropla;
- ścieramy krople wody, które przy napełnianiu wazonów ściekły na ręcznik;– przygotowujemy kwiaty do bukietu: bierzemy kwiat, obrywamy dolne liście, ucinamy nożyczkami część łodygi na odpowiedniej wysokości, wkładamy kwiat do wazonu; starannie układamy kwiaty, jeden po drugim tak, aby wypełnić nimi wazon;– porządkujemy miejsce pracy.

3. Kontrola błędów: W razie nieprawidłowego wykonania ćwiczenia widać rozlaną wodę, zwieszające się lub zbyt głęboko wciśnięte kwiaty.

4. Następne ćwiczenia: zajmujemy się kwiatami, które już dość długo stoją w wazonie.

Komentarz: Ułożone w ten sposób bukiety mają swoje zastosowanie przy upiększaniu otoczenia dziecka. Tworząc kompozycje kwiatowe dzieci uczą się również dobierać i nazywać kolory. Dzieci mogą układać żywe kwiaty wtedy, kiedy są one łatwo dostępne (mogą założyć hodowle kwiatów w ogrodzie). W zimie mogą podobne ćwiczenia wykonywać wykorzystując do tego celu kwiaty drewniane, a zamiast wody np. piasek

PROPOZYCJA SCENARIUSZA PROWADZONA METODĄ FROEBLA

Temat: Różne kształty i kolory poprawiają nam humory – zabawy z darami Froebela

Cele zajęć:

- stwarzanie okazji do poznawania właściwości brył;
- rozwijanie intuicji geometrycznych – rozpoznawanie kształtów;
- utrwalanie nazw kolorów;
- wdrażanie do klasyfikowania;
- budowanie zainteresowania językiem obcym;
- stwarzanie bezpiecznej atmosfery, integracja grupy.

Metody pracy:

- podająca: objaśnienia, instrukcje, pokazy;
- poszukująca: rozmowa;
- ekspresyjna: swobodna ekspresja;
- praktyczna: zadania, ćwiczenia.

Formy pracy: indywidualna, grupowa, zbiorowa.

Środki dydaktyczne: dary Froebela, figury liczbowe i kartoniki do klasyfikacji, siatki geometryczne, guziki, kartony, farby, karty plastikowe, wzory do kącika badawczego.

Przebieg zajęć:

I. Spotkanie w kole

W pedagogice freblowskiej bardzo ważne jest budowanie dobrych relacji oraz atmosfery bezpieczeństwa. Zabawy 1–5 łączą cechy zabaw integracyjnych i dydaktycznych (utrwalają cechy jakościowe darów, wdrażają do zainteresowania językiem obcym).

1. Tygodniowa powitanka freblowska – piątek.
 2. Sylabizowanie imion z wykorzystaniem daru 2 – rytmiczne wystukiwanie sylab bryłami z daru 2.
 3. Zabawa z darem 1 (S. Kustosz, Rymuję i buduję. Rymowanki i wiersze do darów, wyd. Froebel.pl):
 - Dwanaście piłeczek w pudełeczku śpi. ... piłeczkę obudź teraz Ty. ... piłeczka jest miękka i sprawi, że chętnie będziesz się nią bawił.
 - ... piłeczka z pudełka wyrzała i do dzieci pomachała! Rozejrzała się wokoło, z kim przywita się wesoło?
 4. Zabawa z darem 1 (S. Kustosz, Hey, English is okay! Angielski z darami Froebela, wyd. Froebel.pl):
 - Clap your hand. One, two, three. Roll the small, blue/yellow etc. ball to me!
 5. Wyklaskiwanka w parach:
 - Kula, sześcian, walec, jest nam tu wspaniale. Raz, dwa, trzy, ja i ty! (S. Kustosz)
- Zabawy 6–8 służą poznawaniu i utrwalaniu cech jakościowych. Zgodnie z założeniami pedagogiki freblowskiej wykorzystane są w nich wiersze i rymowanki – rytm, ruch, recytacja oraz słowo i kształt. Koncentrują uwagę, wskazują na podobieństwa i różnice względem cech jakościowych.
6. Zabawa z darami 1 i 2 – określanie cech kuli, walca, sześcianu, piłeczki. Recytacja wierszy (S. Kustosz, Rymuję i buduję. Rymowanki i wiersze do darów, wyd. Froebel.pl):
 - Moja buzia jest gładziutka, jak ta kula okrągłutka. Kula krawędzi nie ma w ogóle, w moich rękach ją otulę.
 - Boki sześcianu są gładkie, jak kule. Nie ukłują Cię w ogóle. Lecz uwaga, tu jest róg, który by Cię ukłuć mógł. A tu ostre są krawędzie. Na nich sześcian stał nie będzie.
 - Ta zaś bryła to jest walec. Kula i sześcian znają go wspaniale. Jak kula się toczy, jak sześcian lubi stać. Teraz walec chcę Ci dać. Zabawy w kole – przekazywanie brył z ręki do ręki z rytmiczną recytacją (S. Kustosz, Rymuję i buduję. Rymowanki i wiersze do darów, wyd. Froebel.pl):
 - Kula/ sześcian/ walec w koło podróżuje, w naszych rękach dobrze się czuje. Teraz chwilę odpoczywa, w czyich rękach się ukrywa?
 7. Zabawa z darami: 1, 2, 1.1 – dzieci wybierają po jednym koraliku z daru 1.1. Nauczyciel wskazuje cechy jakościowe za pomocą daru 1 – kolor oraz daru 2 – kształt.

Dzieci trzymające odpowiednie koraliki, odkładają je do pudełka. Dzieci w grupach zabawowo-zadaniowych na dywanie dostają od nauczyciela informację, że dar 1 to kolor, zaś dar 2 to kształt, i nawlekają wskazane koraliki na sznurówkę.

8. Zabawy z kartonikami do klasyfikacji (indywidualnie lub w grupach, na dywanie):

- utrwalenie kształtów i kolorów;
 - wskazywanie i układanie darów według informacji z kartoników do klasyfikacji.
- Zabawy ruchowe służą rozluźnieniu, a zarazem przeniesieniu informacji ze sfery poznawczej na ruchową – kinestetyczną.

9. Zabawa ruchowa – Duży/mały. Rytmiczne poruszanie się do muzyki na palcach, z wyciągniętymi rękami (duży). Na pauzę – kucanie (mały). Dopasowywanie koloru piłek z daru 1 do okręgów z daru 9.

II. PRACA W ZESPOŁACH ZABAWOWO-ZADANIOWYCH

Praca w grupach zabawowo-zadaniowych uczy współpracy, pozwala spojrzeć na zagadnienie w szerokim aspekcie oraz przełożyć to, co poznane na język sztuki, symboli, działania i badania.

- Kącik darów – klasyfikowanie darów z wykorzystaniem kartoników do klasyfikacji;
- Kącik twórczy – technika TWAL: trójkąt, kwadrat, prostokąt;
- Kącik badawczy – dopasowywanie kształtów oraz kolorów darów do wzoru – układanie po śladzie;
- Kącik gospodarczy – segregowanie guzików według cech wskazanych przez nauczyciela.